

Mandat for Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll (KT)

Revidert mai 2018.

Forankring

Kompetanseteamet er et nasjonalt tverretatlig fagteam som består av representanter fra Barne- og familiedirektoratet (Bufdir), Utlendingsdirektoratet (UDI), Politidirektoratet (POD), Helse- og omsorgsdepartementet (Hdir), Arbeids- og velferdsdirektoratet (AVdir) og Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi).

Teamet har kontaktpersoner i Utenriksdepartementet (UD) og Utdanningsdirektoratet (Udir).

Medlemmene i teamet er underlagt ledelsen i egne direktorater. Beslutninger som gjelder direktoratenes myndighetsutøvelse, avklares i linjen i de respektive direktorater.

Bufdir har ansvar for å koordinere arbeidet i teamet, slik som administrativ tilrettelegging og profilering av teamet.

Formål

Formålet med teamet er å styrke tjenesteapparatets arbeid mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse, æresrelatert vold og negativ sosial kontroll. Teamet skal bidra til kompetanseheving i tjenesteapparatet gjennom råd og veiledning i enkeltsaker og gjennom kompetansehevingstiltak. Teamet skal videre bidra med anbefalinger og innspill til utviklingen av fagfeltet gjennom teamets årsrapporter.

Definisjoner

Tvangsekteskap, kjønnslemlestelse, æresrelatert vold og negativ sosial kontroll er former for vold i nære relasjoner. Kompetanseteamets arbeid tar utgangspunkt i fenomenene slik de er definert i «*Retten til å bestemme over eget liv*». *Handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (2017-2020)*.

Tvangsekteskap forstår vi her som ekteskapsinngåelse der en eller begge ektefellene ikke har mulighet til å velge å forbli ugift uten å bli utsatt for vold, frihetsberøvelse, annen straffbar eller urettmessig atferd eller utilbørlig press. Tvangsekteskap kan i praksis også innebære at den enkelte ikke har mulighet til å velge seg ut av en forlovelse eller et inngått ekteskap, eller velge en partner på tvers av familiens ønsker, uten å bli utsatt for represalier.

Kompetanseteamets arbeid mot tvangsekteskap omfatter også forberedelseshandlinger til tvangsekteskap, barneekteskap, avtaler om ekteskap, forlovelse, religiøse ekteskap, tvang til å bli i ekteskap, og ekteskap som ikke er sivilrettslig gyldige i Norge. Den utsattes egen opplevelse av tvang må tillegges stor vekt.

Kjønnslemlestelse er en fellesbetegnelse på ulike typer av inngrep på jenter og kvinner hvor ytre kjønnsdeler fjernes helt eller delvis, eller påføres annen varig skade uten medisinsk begrunnelse.

Æresrelatert vold forstås vi her som vold utløst av familiens behov for å ivareta eller gjenopprette ære og anseelse. Æresrelatert vold kan ramme alle kjønn og personer i ulike aldersgrupper - barn, ungdom og voksne. Æresrelatert vold kan innebære tvangsekteskap, men også andre voldsuttrykk som nedverdigelser, trusler, utstøtelse og annen psykisk vold, negativ sosial kontroll, fysisk vold og drap.

Negativ sosial kontroll forstås vi her som ulike former for oppsyn, press, trusler og tvang som utøves for å sikre at enkeltpersoner lever i tråd med familiens eller gruppens normer. Kontrollen kjennetegnes ved at den er systematisk og kan bryte med den enkeltes rettigheter i henhold til blant annet barnekonvensjonen og norsk lov.

For mer informasjon om temaene, se Bufdirs nettsider om [vold i nære relasjoner](#).

Målgruppe

Primær målgruppe for teamets innsats er

- tjenesteapparatet som kommer i kontakt med og skal bistå personer som utsettes for tvangsekteskap, kjønnslemlestelse, æresrelatert vold og negativ sosial kontroll.

Sekundær målgruppe er

- enkeltpersoner som er utsatt for tvangsekteskap, kjønnslemlestelse, æresrelatert vold og negativ sosial kontroll.

Oppgaver

For å kunne utøve sine oppgaver skal Kompetanseteamet ha bred kunnskap om de aktuelle sektors regelverk og ordninger.

Kompetanseteamet skal

- gi råd og veiledning til tjenesteapparatet og utsatte i enkeltsaker.
- bidra med kompetanseheving internt i direktoratene og i tjenesteapparatet.
- koordinere og tildele plasser i det nasjonale bo- og støttetilbudet for personer over 18 år utsatt for tvangsekteskap eller æresrelatert vold.
- være kontaktpunkt for Utenriksdepartementet i saker hvor personen(e) befinner seg i utlandet, for å foreta den nødvendige koordinering med berørte etater i Norge.
- forvalte refusjonsordningen regulert i rundskriv G-10/2016 *Utgifter til hjemreise til Norge ved tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlige begrensninger av unges frihet*
- svare på spørsmål på www.ung.no
- dokumentere erfaringer og bidra til kunnskapsutvikling gjennom teamets årsrapport.
- samarbeide med relevante frivillige organisasjoner som ivaretar oppgaver i arbeidet ved behov

Kompetanseteamet kan bli tildelt ytterligere oppgaver. Forutsatt at departementene Kunnskapsdepartementet (KD), Justis- og beredskapsdepartementet (JD), Barne- og likestillingsdepartementet (BLD), Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) og Arbeids- og sosialdepartementet (ASD) er enige, skal eventuelle nye oppgaver til teamet fortrinnsvis gis gjennom tildelingsbrev til de respektive direktorat som er medlemmer av teamet.

Sammensetning av teamet

Det skal avsettes ressurser til Kompetanseteamet på følgende måte:

Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir)

Bufdir skal være representert med tre årsverk:

- Direktoratet skal koordinere den daglige oppfølgingen av henvendelser teamet mottar og virksomheten for øvrig. Dette inkluderer administrativ tilrettelegging, rapportering, analyse og kompetanseutvikling, i forståelse med teamets medlemmer. Samordning av virksomheten knyttet til opplæring, foredragsvirksomhet, profilering av teamet og annen type formidling inngår som en del av arbeidet.
- Representantene skal gi råd og veiledning ved henvendelser, spesielt i saker der det trengs et barnefaglig perspektiv og barnevernsfaglig kunnskap. De skal ha god oversikt over familievernets tilbud og anbefale dette tilbudet der det synes å være behov for det.
- Representantene skal videre koordinere og tildele plasser i det nasjonale bo- og støttetilbudet for personer over 18 år utsatt for tvangsekteskap og æresrelatert vold.
- Representantene skal behandle søknader om refusjon for hjemreise

Politidirektoratet (POD)

POD skal være representert med ett årsverk som skal ha ansvar for problemstillinger knyttet til det politifaglige. Representanten har ansvar for å gi råd og veiledning knyttet til sikkerhet, og bistå politiet i etterforskning og trusselvurdering av saker. I tillegg skal representanten samarbeide med Bufdir om plasseringer i det nasjonale bo- og støttetilbudet.

Utlendingsdirektoratet (UDI)

UDI skal være representert med ett årsverk som skal ha ansvar for problemstillinger knyttet til utlendingssaker. Representanten har ansvar for råd og veiledning ved problemstillinger knyttet til oppholds- og asylsaker eller andre forhold i forbindelse med utlendingssaken.

Arbeids- og velferdsdirektoratet (AVdir)

AVdir skal være representert med et halvt årsverk. Representantene har ansvar for råd og veiledning knyttet til saker som omhandler folketrygdloven og lov om sosialtjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen.

Helsedirektoratet (Hdir)

Hdir skal være representert med 20 % av et årsverk. Representanten har ansvar for råd og veiledning om risiko for kjønnslemlestelse av jenter bosatt i Norge, helsekonsekvenser av kjønnslemlestelse, helsehjelp og kontakt med aktuelle helsetjenester for jenter/ kvinner som allerede er kjønnslemlestet.

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)

IMDi skal være representert med 20 % av et årsverk. Representanten har ansvar for råd og veiledning ved problemstillinger knyttet til bosetting av flyktninger. Representanten skal videre bidra til gode koblinger og erfaringsutveksling mellom teamets arbeid, minoritetsrådgiverne og integreringsrådgiverne.

Samarbeid mellom direktoratene

Kompetanseteamets representanter skal møtes for løpende samordning og erfaringsdeling fra veiledningsarbeidet.

De omtalte instansene skal utgjøre en kjerne i teamets virksomhet. Direktoratene skal sikre nødvendig kompetanse og alle representantene skal ha en stedfortreder, som kan settes inn ved ferieavvikling, sykdom eller lignende slik at samtlige direktorat er representert i teamet til enhver tid.

Linjelederne i de respektive direktorater som er representert i teamet, innkalles av Bufdir til møter etter behov, og minst to ganger årlig. Formålet med møtene er gjensidig oppdatering av direktoratenes arbeid, teamets virksomhet og drøfting av prinsipielle spørsmål.

Personvern

Når det gjelder håndtering av konkrete saker i teamet, må all utveksling av personopplysninger skje i henhold til gjeldende rett, herunder spørsmål knyttet til taushetsplikt, avvergeplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett.

Rapportering

I Kompetanseteamets årsrapportering skal det foretas en analyse av arbeidet– inkludert sakstyper, omfang og teamets sammensetning. Det skal også gis en vurdering av effekten av arbeidet i teamet og anbefalinger for å styrke arbeidet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse, æresrelatert vold og negativ sosial kontroll. Analyse og rapportering skal skje i samråd med de øvrige direktoratene som inngår i teamet, og årsrapporten skal godkjennes av Kompetanseteamets linjeledergruppe.

Økonomi

Det avsettes midler til teamet på driftsbudsjettet til Bufdir. Midlene skal dekke frikjøp av ressurser i direktoratene, jf. over, samt lønn og administrative kostnader. Det forutsettes at midlene nyttes i tråd med de inngåtte avtalene og i henhold til retningslinjene som er gitt i dette mandatet. Bufdir skal rapportere om eventuelle avvik til KD med kopi til BLD. Representantene i Kompetanseteamet rapporterer i linjen i egne direktorat.

Bufdir forvalter midlene til refusjonsordningen, jf. G-10/2016 *Utgifter til hjemreise til Norge ved tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlige begrensninger av unges frihet*